

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEK

Inzerati:

Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več kot trikrat 9 v

V reklamnih noticah stane
enostopna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Sprejema naročila, inzerate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

IX. mednarodni stanovanjski kongres.

»Stanovanjsko vprašanje je kreditno vprašanje«, tako je začel glavni referent za drugo temo shoda prof. Rauchberg iz Prage. To vprašanje ni umevati tako, da morda ni dosti denarnih sredstev; še nikdar se ni kapital tako hitro množil kot se množijo danes. In vendar ne morejo dobiti stavbna podjetja dobrodelnih društev potrebnih sredstev; ta vzrok leži v slabi organizaciji kredita. Rešite to vprašanje, pa ste rešili težko stanovanjsko vprašanje, zlasti za nižje sloje.

Tudi tu se gibljemo med dvema idejama kot povsod na gospodarskem polju: med individualizmom ali liberalizmom in socializmom. Prvi se je pokazal popolnoma nezmožnega, stanovanjsko vprašanje rešiti; pripeljal ga je celo v najslabši položaj. Zato se moramo obračati do složne medsebojne in dobrodelne pomoči.

Glavna ovira dobiti potreben kredit, je določba hipoteknih zavezd in hranilnic, dajati posojila do popularne varnosti; toliko pa stavbnim društvom nikakor ne zadošča, ona potrebujejo 85 do 90 odstotkov kredita, ki bi bil neodpovedljiv in podvržen dolgotrajni amortizaciji. Tega pa hipotekni zavodi po današnjih določilih in pod današnjimi razmerami ne zmorejo, če nočejo delati v lastno zgubo, zato je potreba novih virov: garancije od občine in države. Če garantira občina ali država za primerno obrestovanje kapitala, bodo že obstoječi denarni zavodi podprli stavbeni kredit in tudi privatni kapital bo iskal trga na tem polju.

Doslej je bil modus, da je država z enkratnimi ali vsakoletnimi podporami podpirala delo stavbnih zadrug. Toda ta pot se je pokazala kot nezadostno in neprimerno. Ravnatelj češkega hipoteknega zavoda je dokazal, da se potom garancije stavbarstvo neprimerno hitreje in uspešneje povspesuje kot z direktnimi državnimi podporami: s približno enim milijonom garancije se pritegne okrog 27 milijonov kapitala v stavbna podjetja zadrug!

Vendar pa ne more prevzeti država rizika brez vsake meje, zato je potreben poseben fond kot meja državne garancije. Kjer ga še ni, treba ga je vstvariti. Predloga za reformo avstrijske hišne davka ima v uvodu jako dobro misel: prihranki hišnonajemninskega davka naj tvorijo poseben fond 10 mili-

jonov kron, ki naj podpira stavbarstvo občnkoristnih podjetij. Če se ta misel uresniči, se bo razvila jako dobrodejna reforma pri naših slabih stanovanjskih razmerah.

Važno je tudi to, da naj država, odnosno občina ne prevzame garancije napram privatnim podjetnikom, nego le napram stavbarskim, zavarovalnim in podobnim dobrodelnim zadrugam in fondom, hipoteknim zavodom itd. Zato bi bila želeči tozadevna reforma ustanov hipoteknih zavodov, da smejo dajati kredit čez mejo dosežanje popularne vrednosti — seveda če prevzame država potrebno poročstvo za druge hipoteke (Zweite Hypothek). Ta misel je pridrila nasproti predlogu, naj se po večjih mestih osnujejo posebni hipotekni zavodi za stavbarski kredit po vzoru pruskih »Landschaften«, ki že danes posojajo 5/6 t. j. 85%.

Zelo lepo je izpeljana stavbna organizacija med železničarji na Dunaju. Tu grade hišice za eno rodbino (Einfamilienhäuser) z vrtom brez vsakega kredita le na osebno zaupanje. Stavbno društvo (Baugenossenschaft der Eisenbahngestellten), gradi hišo ter jo prepusti rodbini, ki plačuje z najemno obresti in amortizacijo kapitala. Govoril sem s stavbnim podjetnikom, ki je ravnokar zgradil mnogo takih hiš in jih tudi oddal družinam brez garancije. »Najbolja varnost«, je rekel »mi je natančnost, s katero plačujejo take radbine obresti in amortizacijo investiranega kapitala. Doslej se še ni zgodil niti en slučaj eksekucije. To vzbujajo v nastavljenih zavednost in ponos na solidnost, v podjetnikih in društvu pa zaupanje.«

× × ×

Jako zanimivo je bilo predavanje o tretji temi shoda: lastna hišica ali najemna hiša (Einzelwohnhaus, cottage — Miethaus, block), zlasti zato, ker je pokazalo pravi smer stanovanjske politike in njeno vezanost z vsem našim kulturnim in socialnim razvojem. Glavni referent, profesor Fuchs iz Pribingena je izvajal:

Način zidave stanovanj je produkt zgodovinskih, posebno materijelnih razmer — značaj naroda in gospodarski razvoj. V srednjem veku so bila mesta obzidana, zato je bila v notranjem velika stisnjenost (Bedrängtheit). V XIX. stoletju so padli mestni zidovi in bližnjo se tipu modernega mesta: na sredi visoke hiše, ki služijo trgovskim namenom, le postransko ljudskemu stanovanju (City); okoli mesta male družinske hišice z lastnim vrtom v eni vrsti (Reihenhaus) ali raztresne (cottage). To idejo ste doslej uresničili

dve državi: Belgija in Anglija, v novejšem času se ji jako bližati Nemčija in Avstrija.

Samostojna hišica ali velika najemna hiša, to ni toliko gospodarsko, kot higijenično in moralno vprašanje. Poslednje zahteva vresničenja samostojne hiše, če bi tudi bila ista relativno mnogo dražja! Trdna, moralna družina, to je vodilni smoter celega stanovanjskega vprašanja; ista pa ni nikakor možna v velikih najemnih hišah, kjer leži cela rodbina: odrasli in otroci, moški in ženske v enem prostoru; kjer nima dovolj pristopa ne zrak ne svetloba. Take hiše niso dostojna stanovanja za meščanstvo in delavstvo, take hiše so kraji nemoralnosti in bolezni.

Stanovanje moderne hiše zahteva več manjših oddelkov: treh spalnic, jedilnice in kuhinje itd. Četudi taki oddelki ne odgovarjajo predpisom po vsebini zraka na m², vendar so bolj higijenični, kot nabasana soba s celo rodbino. Ravno v tem načinu stanovanja po velikih najemnih hišah leži največja nevarnost velikih mest v zdravstvenem in moralnem pogledu!

Toda i gospodarski pogledi niso tako neugodni. Samostojna hišica ni mnogo ali celo nič dražja. Mistr Henry R. Aldridge je izvajal, da so cene velikih najemnih stanovanj (Blocksistem) — računano po prostorih — na Angleškem in Škotskem veliko višje kot cene samostojnih hišic, neglede tudi na cene prostora. Toda te cene prostora so odvisne od visokosti stanovanj; čim višja hiša, je višja i cena. In ravno na onih prostorih, kjer pride cottage-sistem v poštev, cene še niso tako visoke, viša se jih pa s tem, da se stavijo visoke najemne stavbe. In ravno to zidanje po več nadstropjih sloni na današnjih stavbnih določilih (Bauordnung); zato bo treba isto izpremeniti.

Male hišice za eno družino z vrtom imajo še mnoge druge prednosti: Tu izostane ali se vsaj precej zmanjša mnogo menjavanje stanovanj, ki požre toliko materijelnih sredstev in osebnega dela. Kjer pa je potrebno, se vrši veliko lažje in hitreje. Taka hiša je jako ugodna, sploh pogoj za razvoj zdravega družinskega življenja. Otroci imajo prostorček na zraku in solncu, kjer se morejo prosto gibati. Hiše so ločene in nevarnost nalezljivih bolezni veliko manjša; zato je tudi umrljivost po takih krajih veliko nižja kot po velikih najemnih hišah. Splošno postane taka hiša gospodarju in celi rodbini privlačna sila, ki ga vabi iz mestnega hršča in pivskih zakajenih prostorov v mirni dom in rodbinski krog.

(Pripomba referenta: Če se ta ideal angleških in belgijskih mest prenese i

v naše kraje, bo morda prekopicnjeni pri nas krivi nazor filisterstva: filister ne bo oni, ki bo posvečal prosti čas vzgoji svoje rodbine in delal socialno po društvi in klubih nego oni, ki bo reševal socialna vprašanja po zakajenih gostilnah!)

Ta način stanovanja pa zahteva i primerno prilagoditev javnih uredb in razmer. Angleško stanovanje zahteva angleško delo: krajša delavna doba in intenzivna uporaba moči! Prometna sredstva bo treba tako urediti, da bodo za malo ceno pripeljala delavce iz predmestnih bivališč v trgovska središča (londonski underground!). To uredbo pa pospešujeta dva momenta: decentralizacija industrije in nakup občinske zemlje, o čemur sem že poročal.

V najnovejši dobi je opazati zanimivo prikazen, ki silno pospešuje navedene ideje do uresničenja. V Berlinu in New Yorku so dokazale statistike, da je začelo število prebivalstva — padati! Posledica se je tudi pokazala: padanje vrednosti stavbenega zemljišča. Dejstva kažejo, da je i v drugih mestih pričakovati isti razvoj!

Tako vidimo delovati najrazličnejše faktorje v eni in isti smeri: omogočiti vsem, posebno nižji slojem naroda k zdravemu, prijetnemu stanovanju kot enem glavnih pogojev zdrave rodbine in krepkega naroda.

Dr J. Adlešič.

Zborovanje trgovskih sotrudnikov.

Ljubljana, 6. junija.

Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov je sklicalo preteklo soboto sestanek trgovskih sotrudnikov v hotelu »Ilirija«. Predsednik g. Oblak je povdarjal, da se vrši sestanek kot odgovor časopisju in mnenju, ki je zavladalo zadnje čase v gotovih krogih. Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov je nepolitično in samo strokovno. Društvo »Merkur« je bilo potrebno takrat, ko se je ustanovilo. Če sedaj kaj dela, mora delati, ko se ga vedno drega od naše strani. »Merkur« hoče nastopati proti nam z vsemi silami, to se pravi, osebe, ki ga imajo v rokah. Od šefov zahtevamo dostojnosti in pravičnosti, kakor se tudi zahteva od trgovskega sotrudniškega sposobnosti. Poročalo se je v časopisju, da se je društvo »Merkur« prej zavzelo za trgovske sotrudnike po deželi. »Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov« pa lahko dokaže s svojimi kopirnimi knjigami, da se je vedno zavzemalo za razmere trgovskih sotrudnikov na deželi. Kdor

cele igre; gotovo bode vse očaral.

Koliko lepote je torej zbrane v primeroma zelo kratki igri! Kako krepko dramatično je izvršeno tretje dejanje, kako čudovito ginljiv je zadnji prizor četrtega dejanja, kako slovesen je konec petega dejanja!

Z glavnim dejanjem so spretno spleteno razne podrobnosti iz življenja svetih bratov. Iz cele igre pa odseva velika ljubezen do sv. Cirila in Metoda. Ljudstvo se je odločno borilo proti tistim (Branislav, Ljuti), ki so mu hoteli iz srca iztrgati to sveto spoštovanje. Zdi se nam, da se s tem svetim spoštovanjem panonskega ljudstva združuje tudi klic našega vernega ljudstva: Ne pustite, da bi zamrlo češčenje sv. Cirila in Metoda, vrnite nam naša svetnika in sveta apostola prave vere! Poslušajmo ta glas! Ogibajmo se vsega, kar bi imelo tudi le najmanjši videz kake profanacije teh tako velikih svetnikov katoliške cerkve. Vrnimo sv. Cirila in Metoda v cerkev božnega ljudstva in na oltarje naših cerkv, kamor spadata!

LISTEK.

Ob 1025 letnici Metodove smrti.

(Silvin Sardenko: »Slovanska apostola«. Ljubljana 1910. Str. 70; cena s poštino 1 K 20 h.

V sobotni številki smo na kratko podali vsebino igre »Slovanska apostola«. Vsega bogastva in vse krasote nismo mogli in tudi danes ne moremo pokazati. Dodenemo le še nekoliko opazk.

Prepričani smo, da spada ta igra med one umotvore, ki nikoli ne zastarajo, med ona dela, ki se nikoli ne zaprašajo; njena zunanja lepota bode vedno ohranila svoj čar in njeno notranje bogastvo bode vedno in vedno zopet osvajalo srca in vzbujalo zanimanje. Igra se bode na naših odrih udomačila. Kjer jo bodo enkrat predstavljali, tam jo bodo morali ob raznih priložnostih še in še predstavljati; posebno za razne slovesnosti verskega značaja skoraj ni primernejše igre. Postala bode prava ljudska igra in bode pripomogla, da bodeta sv. Ciril in Me-

tod postala ljubljenca našega vernega ljudstva, kakor sta bila nekda ljubljenca dobrega panonskega ljudstva.

Naš pesnik se je življal v staro Panonijo Ciril-Metodove dobe; starim panonskim junakom in bojem je vdihnil življenje. Niti za trenutek nas ne dolgočasni s suhim pripovedovanjem stare zgodovine, ampak dramatično, živo nam predstavlja zadnje vzdihe poganstva (prvi prizor), sebične boje (Branislav) proti sv. Cirilu in Metodu, razmerje med Panonijo in Moravo, nad vse pa velikega duha sv. Cirila in Metoda. Koliko življenja prinaša v igro Pribinov meč, kako spretno in dramatično se uporablja! Mnogo nam pripovedujejo že sama imena staropanonskih junakov: Trudopolk, Branislav, Krepek, Jelen. Vsa ta imena so povzeta iz staroslovenskih spomenikov.

Kakor panonsko ljudstvo tako se je tudi naš pisatelj vnel za visoko svetost in za vsesvajajočega duha svetih slovenskih apostolov. Igra je kakor izliv svetega navdušenja za duha in za apostolsko delo sv. Cirila in Metoda; zato je spisana v tako slovesnem, navdušenem slogu, ki večkrat nehoti prehaja v ritmično pravilnost.

Naša skladatelj St. Premrl in F. Ferjančič s svojimi igri pridejanimi skladbami zelo povzdigujeja slovesni značaj igre. St. Premrl je za pesem o Moravski zložil preprost ljudski napev v slovanskem duhu, v otožnem d-molu. V drugem taktu je ostala še tiskovna pomota; tretja nota v zgornji vrsti spremljevanja mora biti d namesto e. Napev za ljudsko pesem o sv. Cirilu je ginljivo-otožen in jako primeren vsebini; v petem taktu spremljevanja mora biti v zgornji vrsti d namesto c, v 7. taktu naj se na zadnjo osminko cis razveže v c. Spremljevanje je pri obeh napevih bolj umetno; med igro se spremljevanje lahko opusti. F. Ferjančič je moderno transponiral in harmoniziral staroslovenski koral »Veličej duše moja«, ki ima čisto vzhodni grško-slovenski značaj; zadnji zvoki posameznih odstavkov izzvenevajo v popolnoma slovanskem duhu. Ta koral je nekaj veličastnega, obenem pa ima nekaj milega in pristrčnega; tudi besedilo je krasno. Zadnji dve vrsti, ki se našata na sv. Cirila, naj bi se še ponovili na koncu petega dejanja, ko sv. Metod blagoslavlja ljudstvo. Ta koral je v lepi harmoniji s slovesnim tonom

je količkar vztrajen in se drži gesla »V slogi je moč«, ta se ne bo bal napadov, ki jih upirajo nekateri šefi. So trgovine, v katerih se grozi trgovskim sodelavcem, da se jih bo odpustilo iz službe, ako ostanejo v naši organizaciji. Prepričal pa sem se pri obrtnih oblastih, da se dotične kaznuje z globo, ki bi svojemu uslužbencu kratil osebno svobodo. Na današnjem sestanku je dosti tovarišev, katerim je bilo prepovedano biti pri naši organizaciji. Zato se ne bojimo nobenega pristiska. Ukrenili smo tudi potrebno, da se organizacija razširi po celim avstrijskem slovanskem jugu. Dolžnost vseh tovarišev je, da agitirajo za društvo.

Gospod Kos omenja, da je to samo znamenje, da se šefi boje organizacije trgovskih sodelavcev, ako jo hočejo ugonobiti.

G. Hinko Seljak prosi, naj se ga ne zamenjuje v javnosti z bratom Dragotinom, ki je družabnik tvrde Kregar & Seljak. Konstatira, da je zopetni sestanek pokazal, da društvo samo napreduje. Oni šefi, ki imajo v gremiju trgovcev prvo besedo, so isti, ki imajo tudi prvo besedo v »Merkurju«. Tem šefom povemo, da so v Ljubljani trgovski sodelavci, ki imajo tako sramotno nizko plačo, da človek se za to-bak nima. Društvo trgovskih sodelavcev ni nobena anarhistična organizacija, temveč ji je resno mnogo lažje na procvitu trgovstva. V tem društvu so le oni, ki se zanimajo za trgovino. Če se govori, da se ga hoče razgnati, je to nemogoče. Graje vredni so oni trgovski sodelavci, ki se ne zavedajo svojega stanu in niso organizirani. Takrat, ko bo komu tekla voda v grlo, bo pač klical pomoči, ko je ne bo dobil. Tak je podoben kristjanu, ki se šele ob smrtni uri spomni na Boga. Omenjalo se je še, da sestavljamo imenik vseh trgovcev in uslužbencev na Kranjskem, da se moremo na podlagi tega zadostno organizirati. Iz tega je razvidno, da se zanimajo tudi za razmere na deželi. Poznamo težnje ljubljanskih sodelavcev, kakor onih na deželi. Storim le svojo dolžnost, ako kot tajnik organizacije grajam gnile razmere. Zato se čudim nekemu šefu, čegar odjemalec sem bil, ko mi je dejal, da mu je ljubše, da ne prihajam več v njegovo trgovino. Dotičnik pač ne ve, kako se mora ravnavati z odjemalci in kako delajo drugod. Treba je trgovskim sodelavcem vztrajnosti. — Gospod Moravec govori o razmerju organizacije do trgovskega naraščaja. Ravno v trgovskem naraščaju so pritožbe vedno pogostejše. Tarna se, da bo naraščaj komaj zamogel doseči to stališče, ki so mu ga pripravili starejši. Dotični, ki enkrat zaostane, se ne povspne tako kmalu, zgubi nazadnje pravo veselje in zanimanje ter sam sebi pripravlja trnjevo pot do bodočnosti. Na ta način nikoli vlečejo jarem, ki si ga le premnogokrat potem obdrže za celo življenje. Taki postanejo nakovalci, po katerih zbija kladivo onih tovarišev, ki so se odločili za težavnejšo pot. Dotični, ki napredujejo v vsestranski izobrazbi, spoznajo v kratkem pravi vžitek dela in takim se posreči celo v neugodnih slučajih, da se povzdignejo na gmotno boljše stališče. To naj

upoštevajo v prvi vrsti mlajši nastavljenici, kar pa je starejših, naj ne zamude prilike, da mlajšim pomagajo. — G. Petelin povdarja, da če se izvede popolna organizacija, ne bo šel nihče v službo k takemu šefu, ki prepoveduje vstop v organizacijo. Ne bojimo se, ako pravijo šefi: »Le naj se organizirajo, potem pa naj pocrkajo na cesti.« Pomagali si bodo sami z vzajemno močjo. — Gospod Seljak omenja, da šef, ki je navajen zapirati ob pol deseti uri, se ne bo privadil zapirati točno ob pol 8. uri, ampak bo zavlekel zapiranje, kolikor bo le mogel. Zato je vredno obsojanja, da je gremij zavrgel resolucijo, naj se poleti zapira ob 8. uri zvečer, pozimi pa ob 7. uri. Na sestanku »Merkurja« sem videl, da se je sklenilo vse po inicijativi šefov, gremij pa se je oziral samo na »Merkurja«, še pomočnega zbora ni povabil na občni zbor. Pač žalostne razmere.

Nato je predsednik zaključil zborovanje s pozivom, naj člani agitirajo za društvo.

Nemško-nacionalni izgredi na Dunaju.

Naš dunajski dopisnik poroča: V favoritskem okraju na Dunaju so večeraj dopoldne uprizorili nemški nacionalci veliko demonstracijo proti zasebni češki ljudski šoli društva »Komensky« v Quellengasse. Za večerajšnje demonstracije so nemški nacionalci razvili v vseh krogih pretekli teden živahno agitacijo. Odzvalo se je agitaciji več sto nemških nacionalcev. Češki socialno demokratični delavci, ki so se že zadnjo soboto udeležili obrambe »Delniških Listov«, so se tudi večeraj zbrali zelo številno pred šolskim poslopjem in v sosednjih ulicah, da zavrnejo mogoči napad na šolo. Stopili pa niso v akcijo, ker je izredno močna policijska straža na konjih in peš zaprla vse dohode do Komenskyjeve šole. Nemški nacionalci, ki ne morejo po postavnem potu uničiti češke kulturne naprave, hočejo s pouličnimi izgredi in nasilstvom doseči svoj namen. Češko delavstvo pa mora stražiti skoro vsak teden svoje pravice in se pustiti mirno izzivati od nemških »plattenbrüderjev«.

Ob deseti uri dopoldne se je vršil v favoritskem okraju shod nemških nacionalcev, ki se ga je udeležilo okoli 500 oseb, oboroženih s palicami in gorjačami. Ko je več govornikov govorilo proti češkemu »prodiranju«, se je sprejela resolucija proti Komenskyjevi šoli, ki se naj jo z vsemi sredstvi skuša odstraniti. Po shodu so se udeležniki uvrstili v demonstracijski izprevod, kateremu so se pridružile številne pocestne barabe. Na ta način pomnoženi nemški nacionalci, so potem korakali proti Quellengasse med prepevanjem neizogibne »Wacht am Rhein« in »Deutschland über Alles«. Omenjeno ulico pa je policija na konjih in peš zaprla. Ko so nemški nacionalci videli, da je preprečen njihov namen, dospeti h Komenskyjevi šoli, so začeli zmerjati in izzivati češke delavce, ki so se mirno izprehajali onstran policijskega kordona. Vihteli so s palicami, posamezniki pa so tudi metali kamenje v Čehe. Sedaj

je nastopila odločno policija ter je začela potiskati demonstrante proti mestu. Nemški nacionalci so se zopet združili v izprevod. Močna policijska straža, ki jim je sledila, seveda ni mogla preprečiti, da so bili prisiljeni številni mirni pasantje, vihteti klobuke, ko so peli nacionalni hujskajoče pesmi. Na meji favoritskega okraja, pri vialduktu južne železnice, je policija razdelila spreved v dva dela. En del je odšel proti Margarethen trgu, da bi demonstriral pred uradništvom »Delniških Listov« in pred Vidensko Slovansko Založno. Na Margarethen trgu se je postavil močan policijski kordon pred omenjenim poslopjem in zabranil dohod. Ob 1. uri popoldne je začela policija izpraznjevati trg, kjer so demonstranti upili in grozili označenim objektom. Tukaj, kakor tudi med potjo je bilo več demonstrantov aretiranih. Aretovanje je morala policija vedno spremljati na konjih na policijski komisarijat, ker so jih demonstranti izkušali opustiti. Aretovanih je bilo 20 oseb, ki jih je policija večinoma izpustila, ko so se legitimovali.

Kitajci proti tučcem.

Nova boksarska vstaja.

Iz Londona in New Yorka se poročajo razburljive vesti o novo zasnovani vstaji proti tujcem na Kitajskem. Kakor vse kaže, so vstajo uprizorili zopet bokserji. V središču Kitajske se pripravlja velika in dobro organizovana revolucija, katere cilj je, odstraniti iz Kitajske vse tujce na katerikoli način.

Padeč kitajske dinastije.

Revolucionarni odbor je sporočil zastopnikom tujih držav v Nankingu o padcu sedanje dinastije Manžude ter jih je pozval, naj vsled lastnih interesov zapuste sami kakor tudi vsi tujci mesto. Konzuli so izdali nato poziv na tujce, naj zapuste mesto.

Revolucija v celih Kitajski.

Znano je že, da je določen že dan splošnega vstanka. Cela Kitajska se ima ta dan dvigniti, da z mečem in ognjem izžene iz Kitajske one tujce, ki se do tega dne ne umaknejo. Vsak tujec se ima ubiti, a njegovo premoženje uničiti. Amerikanski konzul v Nankingu je sporočil svoji vladi, da so revolucionarni agitatorji že začeli napadati tujce. Ameriški konzulat je bil napaden in napol razdejan. Vsi konzuli so prosili od svojih vlad podpore in varstva za vse kristjane na Kitajskem.

Hotelska delniška družba Grljan-Miramar pri Trstu.

Kakor smo svoječasno poročali, kupili so tržaški denarni zavodi: »Trž. posojilnica in hranilnica«, »Jadranska banka« in »Trgovska obrtna zadruga« znano posestvo s hotelom Feder v Grljanu z namenom, da to klimatično zdravilišče in kopališče razširijo tako, da bo odgovarjalo vsem zahtevam modernega komforta.

Da pa zamorejo omenjeni zavodi lotiti se vspešno velike naloge, ki so si jo nadeli, zjedini se se v pripravljalni

odbor oziroma konsorcij za ustanovitev delniške družbe, ki jej bo ime »Hotelska delniška družba Grljan - Miramar pri Trstu«.

V kratkem se pripravljajni odbor obrne do slovenskega in slovanskega občinstva s pozivom na subskripcijo 2500 delnic, kar odgovarja glavni 500.000 K (500.000 K so prevzeli večkrat omenjeni zavodi z nakupom posestva).

Z ozirom na veliko gospodarsko in narodno važnost nove delniške družbe se je nadejati, da slovensko in slovansko občinstvo z obilo subskripcijo krepko podpre to novo podjetje, ki naj nam osigura pristajajoče sodelovanje na povspenjanju ptujskega prometa na slovanskem jugu in seveda tudi gmotne koristi, izvirajoče iz istega.

AVSTRO-OGRSKA IN KRALJEVINA ČRNA GORA.

Belgrajski »Dnevni List« je prinesel pred nekaj dnevi vest, da je ruski kabinet oficijelno obvestil srbsko vladu, da bo črnogorski knez Nikolaj proglasil ob priliki svojega vladarskega jubileja Črno goro za kraljevino. Kar se tiče stališča Avstro-Ogrske napram tej nameri kneza Nikolaja poroča »Kroatische Korrespondenz« sledeče, kakor pravi od zanesljive strani: »Iz Črne gore same so v zadnjem času z ozirom na nameravano proglašanje za kraljevino dospela nasprotujoča si poročila. Na oficijelni način se o stvari še ni razmotrivalo in zato tudi ni povoda, izreči se o tem v določni obliki. Ako v resnici namerava črnogorska vlada in prebivalstvo ponuditi knezu Nikolaju kraljevsko čast, potem se bržkone ne more misliti, da bi evropske vlasti nasprotovale tej zahtevi. Kar se tiče specialno avstro-ogrške politike v tem slučaju, se more sklepati ravno iz prijeteljskih odnošajev monarhije s kneževino, dokazanih zlasti v zadnjem času, da ne bo od te strani nobenega nasprotstva črnogorskim željam.«

NOVI HRVATSKI MINISTER.

Iz Budimpešte se poroča, da je kandidat za hrvaškega ministra vseučiliški profesor dr. Šilovic, ki je dolžni poslanec. Prof. dr. Šilovic je bil dolgoletni član narodne stranke. Ko je ta propadla pri volitvah pod banom Pejacsevichem, je dr. Šilovic izstopil iz političnega življenja. Pri zadnjih dopolnilnih volitvah pa je bil na novo izvoljen v hrvaški sabor, kjer se je pridružil večini.

CESAR V BOSNI.

V soboto ob trideset na 9. uro se je pripeljal cesar z dvornim vlakom v spremstvu ministrov Aerenthala in Schönaicha na Dunaj med nepopisnimi ovacijami prebivalstva. Na južnem kolodvoru, kjer je izstopil, ga je sprejel dunajski župan dr. Neumayer na čelu podžupanov in belo oblečenih šolskih deklic. Dr. Neumayerju, ki je cesarja pozdravil, je cesar odgovoril, da je zelo zadovoljen s potovanjem v novi deželi. Neka šolska deklica mu je nato izročila šopek cvetlic. Ko je cesar stopil iz kolodvora in ga je opazila več tisoč glav broječa množica, so nastale velikanske ovacije. Godbe raznih društev in korporacij so igrale cesarsko himno. Hiše ob cesarjevi poti iz kolodvora v Schönbrun so bile okrašene z zastavami. Za špalirjem, ki so ga tvorila razna društva, korporacije in ognjegasci, je na tisoče občinstva pozdravljalo cesarja. — Cesar je izgledal jako dobro.

»Venkov« poroča iz Sarajeva, da je za časa cesarjevega bivanja v Sarajevu prišla deputacija Srbov in Turkov iz Sandžaka—Novega bazarja, ki je hotela prositi cesarja, naj Avstrija zopet zasede Sandžak. Avdijenca se pa deputaciji ni dovolila, naker se je vrnila.

Darove, ki jih je cesar prejel od prebivalstva, dragocene tkanine, preproge ne druge predmete, bodo prepele iz Sarajeva na Dunaj. V spomin na zgodovinsko važno cesarjevo potovanje v Bosno jih bodo shranili v posebnem oddelku cesarjevega naravozgodovinskega muzeja.

HOFRICHTERJEVA ŽENA.

Z Dunaja se poroča: Po končanem procesu proti Hofrichterju bo moglo deželno sodišče primerjati njegove izpovedbe z izpovedbami njegove soproge v Lincu in pozneje tekom preiskave. Preiskava proti Hofrichterjevi ženi zaradi krivega pričevanja je ustavljena.

Z ZRAKOPLOVOM PREKO OCEANA.

Iz Londona se poroča: Nedavno prerokovanje zrakoplovca Wilburn Wrighta, ki je dejal, da bo kmalu mogoče aeroplanom preleteti Atlantski ocean, se bo mogoče kmalu uresničilo. V Londonu biva sedaj ruski inženir, baron Roene, ki trdi, da bo zgradil letalne stroje, s katerimi bo mogoče prirediti dolge polete. Toda mesto aero-

„Našim Zapiskom“.

V zadnjih »Naših Zapiskih« mi nečdo očita, da moja razprava »Psihologija mas« v »Času« 1909 ni izvirna, marveč da je posneta po Le Bonu, in se na tej podlagi prizadeva, da bi zmanjšal mojo znanstvenost. Sicer se mi ne zdi bogve kaj potrebno braniti znanstvenega značaja mojega pisateljskega delovanja nasproti listu, ki v isti številki, v kateri me s sumljivo animoznostjo in velikim trudom skuša omalovaževati, na uvodnem mestu z vso resnostjo polemizira z mojimi nazori o kulturnem boju; tem manj, ker so isti krogi, ki so skovali name napad, da nisem izviren, nedavno v nekem drugem svojem »znanstvenem« glasilu, v »Svobodni Misli«, trdili, da ako izvirno kakor jaz, še nihče v dvajsetih stoletjih nikjer na celim svetu ni tolmačil Kristusa in njegovega nauka. Če se jim torej zdim drugače tako zelo izvirni, kakor doslej je nobeden, bom pač zelo lahko prenesel tudi očitke, da nisem sploh nič izviren. Če namreč človek iz teh dveh popolnoma nasprotujočih si trditve potegne srednjo črto, pride do zaključka, da sem jaz ravno prav izviren, ne preveč in ne premalo.

Kar se pa stvari same tiče, sestoji moja razprava o »Psihologiji mas« v »Času« 1909 iz dveh enako velikih delov; in sicer je prvi del, ki je glede na psihologijo mas bistvenega pomena, z Le Bonom, ki je edini klasični vir, kar se pojavov mas samih tiče, v toliko v zvezi, da sem si jaz v nem postavil za

nalogo Le Bonovo delo o psihologiji mas kritično presoditi, ker je v filozofskem oziru zelo pomanjkljivo (avtor to v uvodu sam priznava), drugič sem pa jaz Le Bona bistveno izpopolnil. Pa ne samo to, da sem na podlagi tako modernih dušeslovcev in družboslovcev, izmed slednjih zlasti Spencerja in italijanske kriminalistične šole, kakor navoskolastiških modroslovcev pojave mas psihološko razkrojil, pokazal njihov izvor v družabnem značaju posameznika in jih skušal iz njihovih zadnjih počel izvesti — česar se je Le Bon komaj dotaknil — tudi zgodovino te vede, socialne psihologije, sem začrtal, česar Le Bon tudi ni storil kakor tudi ni omenil temeljnih virov, na katerih je zgradil svoja izvajanja.

V drugem delu pa, kjer opisujem pojave mas same, sem Le Bonovo delo uporabil, ker je glede tega, kakor sem že omenil, edini vir, koder so ti pojavi sistematično zbrani; napravil sem pa tu brez dvoma ta znanstveni pregrešek, da sem pod črto sumarično pripomnil, da odslej Le Bonu večkrat sledim, kar se tiče razpredelbe pojavov mas, nisem pa obenem navedel, da uporablam večkrat tudi njegove primere, na mesto katerih si jaz sam drugič sploh nisem mogel izmisliti, ker se tako kakor Le Bon s pojavi mas zlasti v zgodovini nisem bavil, kakor se z njimi tudi drugi niso, ki se ne pečajo izrečno le s socialno psihologijo kot posebno stroko. Moj namen je bil v prvi vrsti te zlasti od Le Bona zbra-

ne pojave filozofsko, oziroma psihološko razložiti, to tembolj, ker je moja razprava »Psihologija mas« bila zaključek večje serije mojih kritičnih člankov o »Problemih sodobnega dušeslovja«. Tu pa ni med menoj in Le Bonom prav nič skupnega, prvič, ker se on v to sploh ne spušča, drugič pa pripada filozofski šoli, ki se ne vjema s principi krščanskega modroslovja. Nikakor pa, kakor že rečeno, ne tajim, da je bilo od mene znanstveno pogrešeno, da v drugem delu svoje razprave, nisem izrečno poudaril, odkod imam mnoge primere o pojavih mas, naglašati pa moram, da je najmenj toliko primer popolnoma mojih kakor Le Bonovih; celo bolj karakteristične so nekatere moje kakor mnoge druge, ki jih francoski avtor navaja.

Toliko imam jaz pojasniti v tem oziru; če bi pa komu ne bilo jasno, zakaj tišči brezpomembni gospod K., ki se je v »Zapiskih« vame obregnil in ki ga jaz dobro poznam, ni videl fundamentalne razlike, ki je med menoj in Le Bonom, temu bo stvar postala jasna, ko bo premislil pristaški ton, s katerim me je članek »Zapiskom« napadel in pa dejstvo, da ta napad izvira iz grdega motiva svoraštva in maščevalnosti, kakor je njega avtor pred tremi meseci, ko je imel svoj članek že skovan, pa ga je po Ljubljani semintja prenašal, sam povedal. Kar pa se tiče kakovosti mojega znanstvenega delovanja sploh, gre sodba drugemu faktorju.

Franc Terseglav.

planom, misli Roenne, da bi za enkrat bolj pripravljeni bili za to svrhu vodljiv zrakoplovi. Izdelal je že načrte za vodljiv zrakoplov, ki bo v enem letu gotov. Ta zrakoplov bo dolg 300 metrov, premer bo znašal 20 metrov, a vozilo ga bo pa 16 vijakov. Nositi bo mogel težo 18 ton. Čuje se, da se pečajo gotovi krogi z zelo obširnimi projekti, ker se je skupina uglednih bogatašev priglasila, da se sestavi delniško društvo z veliko glavnico. Namerava se zgraditi 12 podobnih zrakoplovov, ako se bodo poizkusili s prvim posrečili. Vodljivi zrakoplovi bodo pokriti z neko posebno prevlakom, ki je svetla kakor ogledalo. Baron Roenne je izdelal popoln načrt za izvedbo svojega čudovitega projekta do najmanjših podrobnosti. Pot iz Londona v Berlin in nazaj ne bo trajala več kot 36 ur, in če tudi bi se imel zrakoplov boriti z vetrom, čegar brzina bi znašala 88 km na uro. Od osmih motorjev, ki bi bili v notranjosti zrakoplovnega čolna, bi istočasno delovali samo 4 ali 5, medtem ko bi ostali bili pripravljeni samo za vsak slučaj, ako bi se prvi pokvarili. Na ta način bi ne bilo treba nikdar prekiniti zrakoplovne vožnje vsled kake poškodbe. Kar se tiče poleta čez Atlantsko morje, ni baron Roenne tudi v tem oziru niti manj pesimističen. Veruje namreč, da se bo moglo priti v 72 urah iz Irske v New York, ako bi zrakoplovu ne nasprotoval preveč močan veter. Baron bo sam prvi poizkusil preleteti ocean, kakor hitro bo zrakoplov izgotovljen. Razven tega namerava upeljati redno prevažanje ljudi med Londonom, Berlinom, Peterburgom, Dunajem in Rimom. Vsak zrakoplov bo prenašal 200 potnikov drugega razreda. Za pot med Londonom in Berlinom bo treba plačati v prvem razredu po 100 frankov, a v drugem razredu po 75 frankov. Trije kapitani in devet strojnikov, ki bi tvorili moštvo, imeli bi stalno plačo letno 125.000 frankov. Roenne je kupil ne daleč od Londona pred malo časa veliko zemljišče, kjer so delavci že pričeli graditi zrakoplovsko postajo in tvornico, iz katere bo izišla čez leto prva zračna ladja, namenjena za vožnjo preko oceana.

Orli.

Odborova seja Z. O.

Se je vršila včeraj v Gor. Logatcu. Zborovalo je 180 mladeničev, zastopnikov 113 odsekov, ki so združeni v Z. O. Zborovanje je trajalo štiri ure. Natančneje se poročilo prinese prihodnja »Mladost«, ki izide to soboto.

Orli in 10. julij.

Z velikanskim navdušenjem je bil pri včerajšnji odborovi seji Z. O. sprejet predlog, da sodelujejo vsi odseki pri prireditvah katol. izobr. društev dne 10. julija. Prejšnji dan, t. j. 9. julija zvečer pa zažgo Orli povsod, kjer obstoje odseki, kresove, ki naj bodo signali slovenskemu ljudstvu za velepomembni prihodnji dan.

Prireditve Orlov

v letošnjem letu so razdeljene tako, da prirede letos samo okrožja večje nastope in zlete. Skupni zlet Z. O. za letošnje leto odpade.

Mladeniški tečaj,

ki jih je priredila Z. O. letošnje pomlad so po večini končani. Od meseca februarja do sedaj je bilo vseh tečajev 19. Vršili se bodo še sledeči: Kranj, Škofja Loka, Radoljica, Šmartno pri Litiji (samo tehnični).

Bližnje prireditve

so naznanjene Z. O. sledeče: 12. julija okrožna telovadba v Preski; 26. julija okrožna telovadba v Radečah pri Zidanem mostu; 12. julija ustanovitev okrožja za odseke Škofja Loka, Stara Loka, Selce, Zeleznički; 19. julija ustanovitev Orla v Št. Juriju na Dolenjskem.

Mladeniška telovadna organizacija, knjižica, ki obsega v obliki vprašanj in odgovorov razlago orlovskega poslovnika in je za mladeniško organizacijo nujno potrebna, stane 60 h in se dobiva v »Katoliški Bukvarni«.

Dnevne novice.

† **Shodil S. L. S.** so se vršili včeraj na Brezovici, na Viču in na Dobrovi. Na teh shodih poročal je državni in deželni poslanec dr. Šusteršič o delovanju poslancev S. L. S. v državnem in deželnem zboru in je obrazložil volivcem načrt deželnega odbora o novem cestnem zakonu. Volivci so ta načrt v glavnih potezih skoraj soglasno odobrvali. Svojemu poslancu so izrekli volivci svoje trdno zaupanje. Včeraj popoldne se je vršil v Ba-

kitni javen shod, na katerem je poročal poslanec Gostinčar o državnem zboru in o političnih in finančnih razmerah. Shod je bil prav dobro obiskan. Zborovalci so z zanimanjem poslušali izvajanja.

† **Glavna skupščina »Gospodarske zveze«** se je vršila danes ob 10. dopoldne v Ljubljani, »Union«. Obširno, temeljito poročilo o delovanju mogočne naše gospodarske organizacije še objavimo.

† **Silvin Sardenkova** zgodovinska igra »Slovenska apostola« je dotiskana in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Cena 1 K 20 vin.

† **Shod Jugoslovanske Strokovne Zveze** včeraj popoldne na Vrhniki v Delavskem Domu je bil prav lep. Na shodu so govorili načelnik J. S. Z. dr. Zajec, kaplan Vovko in predsednik vrhniške skupine Leskovec. Shod je osvetlil tudi prijateljstvo Karola Jelovška in deželnega poslanca Lenarčiča do delavstva. Proti tema dvema je vladalo na shodu silno ogorčenje. Več prinese »Naša Moč«.

† **Istrska in naša Cirilmetodova družba.** Zagrebški pokretaški mladiči so o priliki proslave srca Jezusovega hoteli v svoje framažonske namene izrabiti ime istrske družbe sv. Cirila in Metoda in izdali nek proglas. Sedaj objavlja č. g. župnik Šime Defar kot član družbinega ravateljstva v »Hrvatstvu« sledeč protest: »Najsvečaneje protestujem proti koraku pokretaške vseučiliške mladine v Zagrebu, ki se je brez znanja in dovoljenja ravateljstva družbe Sv. Cirila in Metoda drznila navajati družbo kot protest proti proslavi Presv. Srca Jezusovega. Ravnateljstvo se na to ne bo oziralo. Podpisani pa najodločneje obsoja ta pokretaški manevar in poziva pokretaško mladino, naj se izjavi, kdo jo je pooblastil širiti take proglase na škodo družbe in na sramoto našega hrvaškega krščanskega imena v Istri.« Tudi značajni hrvaški možje torej odklanjajo pokretaške maneuvre pod cirilmetodovo zastavo, ki ne more biti nego krščanska. Nov dokaz, kako prav smo postopali mi, da smo razbili vsaj liberalno hinavščino, ki je pod imenom Ciril-Metoda delala in še dela za svoje čudne namene. Odločni nastop vrlega hrvaškega župnika domoljuba iskreno pozdravljamo: Tako nastopajo možje, ki jim je blagor ljudstva resnično pri srcu. To bodi lep zgled!

† **V Črnem vrhu nad Idrijo** se bo proti koncu avgusta velezaslužnemu slovenskemu pisatelju dr. Frančišku Lampe-tu kot ob desetletnici njegove smrti postavil dostojen spomenik. — Spored slavnosti, ki kateri se že sedaj vabijo njegovi častilci, se bo objavil o pravem času. Obenem se prosi še njegove znanke in prijateljke blagohotnih prispevkov k spomeniku. Darove sprejema župni urad v Črnem vrhu in uredništvo »Slovenca«.

† **Zagrebško framažonstvo** nima več pokoja. Na shodu v četrtek je bilo neusmiljeno tepeno — moralno in fizično, — procesija in vsa proslava presv. Srca Jezusovega se je najlepše izvršila — kako bi to ne peklo framažonsko golazen! Torej shod, da bodo vsaj mogli javnosti povedati, kako jih peko dolžene batine in kako jih srbe — bodoče. Shod bi se bil imel vršiti že v soboto, a policija ga je zabranila; vrši se torej nočjo zvečer na vrtu »Kola«. »Pokret« se grozno širokousti, češ, pa naj se semkaj pokažejo furtimaši, če imajo pogum; mi jim bomo že puščali žilico. To se pravi: »svobodna misel« preti z nožem! No, zagrebški katoličani se tudi do zob oborožene »svobodne misli« ne boje in kličejo pokretašom na veselo svidenje! »Hrvatstvo« pozivlja katoličane na obilno udeležbo na svobodno-miselnem shodu. Upamo, da bo par mokrih cunj tudi v Zagrebu zadostovalo, da se požene v beg jetično »svobodno misel«. Zagrebški katoličani, krepko naprej!

† **Italijansko vseučiliško vprašanje.** »Deutsch nationale Korrespondenz« piše: Budgetni odsek se bo takoj posvetoval o predlogi glede na italijansko pravno fakulteto, kakor hitro reši budget. Vprašanje, kje se ustanovi fakulteta, kar je edina sporna točka, se bo bržkone rešilo kompromisnim potom, ker ni izključeno, da bi se niti za Dunaj niti za Trst ali kak drug kraj dobilo zadostno večino glasov. Mogoče je tudi načrt, da se izpremeni § 1. zakonske predloge, naj se ustanovi italijanska pravna fakulteta v kakem italijanskem mestu ter pooblasti vlado, naj sama določi potom naredbe dotični kraj. Večina nemških svobodni-miselnih poslancev je še vedno na stališču, naj se Trst v prvi vrsti upošteva kot sedež fakultete, odkloni pa Dunaj.

† **Za ljudski sklad S. L. S.** so darovali: Jarc Evgen, deželni odbornik 20 kron; Kalan, prelat, 10 K; Kalan Janez,

župnik, 10 K; dr. Lampe, deželni odbornik, 40 K; Mandelj, deželni poslanec, 10 K; dr. Pegan, deželni odbornik, 40 K; Smolnikar, stolni vikar, 10 K; Šiška, kanonik, 10 K; dr. Zajec, deželni poslanec, 10 K; Košak, deželni poslanec, 10 K; Vilman, župnik, 5 K; Neimenovan 120 K; Neimenovan 2 K; Gostinčar, državni poslanec, 30 K; Jaklič, drž. in deželni poslanec, 60 K; dr. Zitnik, državni in deželni poslanec, 60 K; Pavlin, kaplan, 20 K; Komljanec, profesor, 5 K; Dimnik, župnik, 4 K; Posojilnica in hranilnica v Borovnici 50 K. — Vsem poštvovalnim darovalcem iskrena hvala!

† **Osebnosti.** Za poštarje oziroma poštarice II. razreda so imenovani oziroma imenovane: Albert Češko na Grosupljem, Ludvik Bonač v Begunjah pri Cerknici, Fr. Kavčič v Št. Vidu pri Vipavi, Anton Tancig v Krški vasi, Fr. Dekleva v Pustranku, Emanuel Kalfan v Semiču, Ivan Spanjol v Ičičih; Fanika Fortuna v Zatičini, Marija Štepec v Razdrtih, Marija Govekar na Igu, Ema Lederer v Moravčah, Marija Vrtovec v Št. Ruprtu, Antonija Arko v Vidmu pri Dobrepoljah, Karla Berlan v Trzišču in Marija Bizjak v Trnovem.

† **Vsa društva S. K. S. Z.** naj imajo takoj odboro seje radi priprav za 10. julij!

† **Blagoslov katoliške tiskarne na Reki in delo č. o. kapucinov za Boga in domovino.** V petek, na dan presvete Srca Jezusovega, je bil dan, kateri hode zapisan z zlatimi črkami v zgodovini hrvaškega pokreta. Ta dan blagoslovil je veleč. o. provincijal Bernardin Škrivanič katoliško tiskarno, katere se zove »Mirijam«. Ustanovili so kapucini tiskarno, ne boječi se niti truda, niti žrtev, zavedali so se svoje naloge in stopili so oni prvi na plan, da pokažejo drugim zaspancem, kako se mora delati. Duša vsega je ravno veleč. o. provincijal Škrivanič, navdušen za vse dobro in plemenito in dela, kolikor mu je mogoče. Ko so kaupcini z velikimi žrtvami kupili tiskarno, ustanovili so takoj »Kuču dobre štampe«. Že sam naslov pove, kakšen namen ima ta »kuća« (hiša), namreč razširjati dobre knjige. Že dosedaj so izdajali o. kapucini dva lista. »Il Quarnero«, laško-hrvaški tednik, kateri ima čez 2500 naročnikov, in pa mesečnik »Naša Gospa Lurdska«. Tega se tiska sedaj mesečno čez 23.000 izvodov. Vse to je delo o. kapucinov. Izdali so tudi več knjig in ravno sedaj pripravljajo za tisk »Jesu li katolici mračnjaci i natraznjaci«. To brošuro bodo tiskali v 20.000 izvodih. Vem, da bo kdo vprašal, kje je pa svetovna hrvaška duhovščina? Ona spi. Vse je mrtvo brez vsakega življenja, oni, kateri bi radi organizirali narod — ne smejo. Zakaj, — o tem naj si izvestna gospoda sama izpraša vest. Zato pa: Bog živi vrlega provincijala o. Bernardina Škrivaniča in delavne kapucine! Naprej za vero in domovino!

† **Nesreča.** Gospa županova Zupančič v Mokronogu je hotela v soboto zvečer s steklenico v roki prestopiti cesto. Mej potjo ji izpodleti in gospa pade tako nesrečno, da razbije steklenico in si obreže levo roko do kosti. Prerežane so vse žile in kite. Prvo obvezo je napravil domači gospod zdravnik, a potem je morala gospa takoj v Rudolfovo v bolnišnico. Dal Bog blagi in verni ženi skorajšnje zdravje!

† **Trojiški g. župnik Franc Vidmar** se je te dni povrnil iz bolnice. Roko je imel zlomljeno na štirih krajih. Novi Röntgenov aparat v Kandiji se je tu pokazal v vsej koristi.

† **Osmi po t. g. svetniku Antonu Golobiču** bo v župni cerkvi v Metliki prihodnji torek, dne 7. junija ob 8. uri dopoldne.

† **Na Črnučah** se bodete v nedeljo, 12. junija ponavljali igri »Tri sestre« in »Poštna skrivnost«. Sosedna društva prosimo, da se te prireditve polnoštevilno udeležijo.

† **Pobegnil z denarjem svojega stotnika.** Stotnik vojaške posadke v Sežani je poslal vojaka Gregorčiča iz Divače menjat bankovec za 500 kron. Ker pa vojaka do večera ni bilo in ga sploh v Sežani ni bilo najti, je stotnik stvar naznanil orožništvu.

† **Za čebelarje.** 47 rojev je dobil meseca majnika župnik Fr. Lakmayer v Predvoru od 20 starcev.

† **Izprememba poštnih okrajev.** Poštna nabiralnica v Stopičah in vse k nji spadajoče vasi, kakor: Dolž, Hrušica, Veliki Cerovec, Mali Cerovec, Zajčji vrh, Mali Orehek, Veliki Orehek, Hrib pri Zajčjem Vrh, Sela pri Zajčjem vrhu, Pušče, Plemberg, Pangeri grm, Gorenja Težka voda, Vrh pri Dolžu, Verdun, Sv. Jošt so se priklopile novemu poštnemu uradu v Kandiji pri Novem mestu.

† **Poštna nabiralnica v Ponovi vasi** je začela te dni poslovati in ima poštno zvezo na eni strani s poštnim ura-

dom na Grosupljem in na drugi s poštno nabiralnico Št. Jurij pri Grosupljem.

† **14-letna deklica — samomorilka.** V Trstu se je 14-letna deklica Evgenija Brumati hotela umoriti. Izpila je precejšno množino phenilove kisline. Prepeljali so jo v bolnico.

† **Celovško banko J. Suppan** bi vodil njen dolgoletni prokurist Viktor Mandry, dokler ne bo končal študij sin umrlega bankirja J. Suppana. Mandry je bil že za časa umrlega družabnik tvrčke.

† **Razpisana srednješolska mesta.** Od 17. maja do 3. junija so bili objavljeni sledeči razpisi: Ravnateljstvo mesto: Svitava (dež. r., 10. VII.). — Klasična filologija: Dunaj III. (g., L. G. d., 12. VI.), Dunaj VII. (g., L. G. d., 12. VI.), Berndorf (priv. realg., L. G. d., prošnje na direkcijsko Kruppove priv. realg.) Linc (g., L. G. d., 15. VI.). — Moderna filologija: Dunaj II. (I. in II. r., Fr. D., 12. VI.), Dunaj II (Sofijni g., D. I. g., 15. VI.), Dunaj XVII. (realg., Fr. D., 12. VI.), Göding (r., Fr. D., 18. VI.). — Zgodovinska skupina: Dunaj VII. (g., H. d., 12. VI.), Dunaj IV. (r., H. d., 12. VI.), Weidenau (g., H. d., 26. VI.). — Mat. fiz. skupina: Dunaj VIII. (r., M. Geom., 12. VI.), Dunaj (Karj. Ludvikova g., M. Nl., 12. VI.), Linc (r., M. Nl., 20. VI.), Tešin (r., M. Nl., 12. VI.), Celovec (r., M. Nl., 30. VI.), Beljak (realg., M. Geom., 30. VI.). — Prostorno risanje: Linc (g., 20. VI.), Dunaj II. (I. r., 12. VI.), Dunaj IX. (r., 12. VI.). — Kratice in znaki kakor navadno.

† **Predavanje o živinoreji** je priredilo preteklo nedeljo društvo »Tabor« v Loškem potoku. Predavatelj g. Slavko Ravnikar je pokazal na nekatere napake v tem oziru, katere imajo naši ljudje pri svoji živinoreji. Kazal je, kako iste izboljšati, oziroma odpraviti in se dvigniti tudi pri živinoreji.

† **Poljske miši** so v nekaterih sremskih občinah popolnoma uničile setve, tako da so morali kmetje njive s turšico znova obdelati.

† **Telefonska zveza Zagreb-Sarajevo** se preko Siska in Broda v kratkem otvori.

† **Poroka.** Okrajni glavar v Novem mestu baron Viljem Rechbach se je poročil z gdnco. Reneée dall'Adami iz Trsta.

† **Ogenj v Sarajevu.** Ob razsvetljavi v čast cesarju je vsled napake pri električni napravi izbruhnil ogenj v uradniškem konsumnem društvu ter uničil vse prodajniške prostore.

† **Zadruga Herkules na Reki** je v likvidaciji.

† **Iz Radeč pri Zidanem mostu.**

Včasih se je mislilo, govorilo in pisalo, da na Dolenjskem, kjer je oderuški, samopašni liberalizem vzgojil z nasilnimi sredstvi v ljudstvu malodušnost in nezaupnost, ni tal za organizacijo, ki bi ne oziraje se na desno in levo šla naprej za pošteno mladeniško duševno in telesno izobrazbo pod jasnim in javnim programom S. L. S. Temu se ne čudimo, kajti še danes je po Dolenjskem vse polno društev, ki rada povdarjajo svojo nevtralnost, v resnici pa ne le podpirajo, ampak naravnost propagirajo gnili liberalizem; če pa kdo od bližje pogleda delovanje in nehanje takih društev, pa naj bodo že cirilmetodove podružnice, »Sokoli« ali »Kumi«. Toda Orel, ki sovraži samo mlačnost, brezdelnost in polovičarstvo, je razpel tudi nad Dolenjsko mogočno svoja krila, da loči, da vžge v mladini zavest, da je ena sama pot do blagostanja narodovega: Z jasnim čelom požrtvovalno in pošteno delo. Ko se je pred osmimi meseci ustanovil v Radečah Orel, bali so se ga nekateri kot prave šibe božje, drugi majhni ljudje so ga smešili, tretji ignorirali, Orel pa je šel naprej s poštenim čelom. Igro za igro je prirejal, nudil izobrazbo članom in zabavo Radečanom. Na binkoštno nedeljo pa se je prvič pokazal na ulici. Udeležil se je zaobljubljene vsakoletne tržke procesije. Ob zvokih zagorske godbe pod spretnim poveljništvom vrlega načelnika »Kmečke zveze« br. Jožefa Ravnikarja, korakalo je 18 Orlov v kroju, da počasti po svoje trško slavnost. Pomladansko solnce je sijalo kot še nikoli letos, grelo, poživljalo je dolenjsko zemljo; solnce navdušenja pa je sijalo tudi v srcu slednjega korenjaka. In tako pomladno solnce daje rast...

† **Zrakoplov »Ekscelesior«**, o čegar vzletu v Zagrebu smo poročali, je imel vsled viharja slabo vožnjo. Dvignil se je 2650 m visoko in bil tudi nad Metliko na Kranjskem; ker pa so izmetali preveč balasta in se je nadporočnik Mannsbarth bal, da bi zrakoplova ne mogel več vladati, so se blizu Komorskih Moravic spustili na tla in se z brzovlakom odpeljali v Zagreb.

† **Staro nasprotstvo.** Feliks Ljubič, mizar v Ljubljani, se je vrnil iz

Gradca, kjer je delal v svojem obrtu. Obiskal je več gostiln, kakor Kožuho in Robavsovo v Šmartnem v družbi svoje matere. Pred Robavsom je skupaj trčil z Janezom Izgoršek, mizar-skim pomočnikom, s katerim si nista bila zaradi nekega spričevala nič kaj dobra. Takoj sta skočila drug v drugega in se začela metati po tleh. Na Robavsov opomin, da ima Ljubič nož v rokah, je skočil Izgoršek v Robavsovo hišo, se oborožil s količkom ter z njim udaril Ljubičovo mater po roki. Z vzklikom: »Ti boš moja mater tepel!« sunil ga je Ljubič z nožem v levo roko ter ga tako poškodoval, da mezinca in prstanca ne bo mogel več rabiti. Ljubič se je izgovarjal s popolno pijanostjo. Obsojen je bil na štiri mesece težke ječe ter bo moral plačati poškodovancu za odškodnino in bolečine 188 kron.

— **V Krki se je utopil** v nedeljo ob pol 2. uri Anton Spiler, ki se je pri svojem stricu v Kostanjevici učil pekovskega obrta. Dasi ni znal dobro plavati, vendar se je upal spustiti se v vodo pri kostanjeviškemu mostu. Četudi je bilo več ljudi v bližini, mu vendar ni mogel nikdo pomagati. Po približno enournem iskanju so ga potegnili iz vode. Krka je navidez mirna voda, pa skoro vsako leto zahteva svojo žrtev okrog Kostanjevice.

— **V kaznilnico v Gradišče ob Soči** so odpeljali onega laškega oficirja Petra Andreinija, ki je bil obsojen na 13 mesecev ječe radi vohunstva v Trzinu. **Zagrebski peki** so v svoji seji minoli petek sklenili znižati cene kruhu za 4 vinarje pri kili. Sklep je stopil takoj v veljavo.

Ljubljanske novice.

Ij Dijaška in ljudska kuhinja. Opozarjamo p. n. društvene člane na občni zbor, ki se bo vršil v sredo dne 8. junija ob 5. uri popoldne v dvorani ženske krščanske zveze v »Unionu«.

Ij Katehetski sestanek. Prihodnji četrtek, dne 9. junija (ne v sredo, ker ima takrat dijaška kuhinja občni zbor) bo predaval pri mesečni katehetski skupščini profesor dr. A. Levičnik o pripravi za zakrament sv. birme. — Ker je referat praktične in aktualne važnosti, ker so na sporedu še drugi nujni pomenki in ker je shod odbor obilne udeležbe. Lokal: Mala dvorana »Kat. Tiskarne«. Začetek ob petih popoldne.

Ij Napisi za nove ceste. Včeraj sem šel na izprehod proti pokopališču Sv. Križa. Opazil sem, da so ob vseh novoimenovanih cestah postavljeni koli in nabite deske. Ponekod so pritrjeni že tudi napisi, n. pr. Savska cesta, Med hmelnjiki. Pri šentpeterski šoli, kjer se začne mestni svet, še manjka napisa in tudi tam, kjer se Savska cesta odloči od Martinove. Na misel mi je pa prišlo, da si je s tem, ker je nabil deske z novimi imeni, naložil magistrat veliko nalogo, te ceste napraviti lake, da bodo mestnemu magistratu v ponos. Sedaj seveda niso. Razkopane, jamaste so, da se potnik, ki se vozi po njih, pošteno pretrse. Pri pokopališču se začne Tomačevska cesta, pa je veliko lepša in bolj ugajena, kakor mestna Savska. Martinova cesta od železnice do šentpeterske šole na polju je tudi v zelo slabem stanju, posebno do lovarne za lep. Pri šentpeterski šoli se začne Šmarska cesta, katero nasipajo Šmarčani, pa je lepa, veliko boljše kakor mestna, čeprav je »kmečka«. In ko sem pogledal Med hmelnjike, sem se začudil, da si upa magistrat imenovati to pot cesto. Saj to ni cesta. Njiva je, kraji njive so, ki pa niso še nič nasuti, samo malo razhogeni in razvoženi. Poznajo se razori in kraji. Če se pelješ, se voz ravno tako ziblje gori in dol, kakor na valovitem morju ladjica. Kakšna je pa ta pot ob deževju! Blata je toliko, da se voz skoro do »pest« poglobi vanje. In to cesto dela magistrat že, odkar stoji novo pokopališče, torej menda že od leta 1904. Sramotno je bilo do sedaj za magistrat, da je imel take ceste, sedaj pa, ko kažejo napisi, da so te zanikrne ceste mestne, je pa še bolj sramotno. Ve, nabite deske, pa le hudo vpote in kliče na pomoč mestni magistrat, da se usmili cest in vam odvzame sramoto, katero sedaj označujete.

Ij Redni mesečni sestanek ljubljanskih krščansko socialnih železničarjev, minulo soboto v salonu ge. Češnovarjeve, ki so se ga udeležili železničarji vseh treh ljubljanskih kolodvorov, je vzel na znanje poročilo o konferenci slovenskih krščansko socialnih železničarjev. Sestanek poziva slovenske krščansko socialne železničarje, naj se v obilnem številu udeležijo v nedeljo 12. t. m. desetletne proslave bratske strokovne organizacije ljubljanskega tobačnega

ga delavstva na Smarni Gori. Sklepe se, da prirede ljubljanski krščanskosocialni železničarji izlet na Rožnik. Čas se še javi. Z ozirom na veliko važnost, ki jo imajo za železničarje novi provizijski predpisi za uslužbence državnih železnic, sklence sestanek, da se v najkrajšem času skliče v Ljubljano zaupno zborovanje slovenskih krščansko socialnih železničarjev južne železnice. Drž. poslanec Gostinčar se je v soboto radi seje brzojavno oprostil našemu uredništvu.

Ij Napad na knezoškofa? Po Ljubljani se govori, da je prišel ob priliki birmovanja v Radomlje neki človek z namenom usmrtiti našega knezoškofa, a ljudje da so ga pravočasno prijel. Te govorice se skoro gotovo nanašajo na ta-le dogodek: V knezoškofijsko pisarno je nedavno prišel neki človek beraiti ter je hotel na vsak način govoriti s knezoškofo. Reklo se mu je, da je knezoškof v Radomljah. Tujec je šel nato res v Radomlje, kjer se je pa zdel ljudem v gostilni radi raznih psov sumljiv, zato so ga, predno je prišel do knezoškofa, izročili orožnikom. Berait je tudi orožnike opsoval, nakar so ga ti odvedli. Pripoveduje se, da so za nekim plotom dobili dva noža, katere je aretovanec vrgel proč.

Ij Imenovan je kancelijski oficijal g. Feliks Obrekar za kancelijskega adjunkta.

Ij Svojo olko po cerkvah kaže nekdo s tem, da lomi pri klopeh obešala za klobuke. Kakor znano, dobili sta frančiškanska in šenklaška cerkev lične nove klopi. One na moški strani imajo tudi prav pripravna medena obešala za klobuke. Nekemu lopovu mora biti v veliko veselje to, da ta obešala lomi od klopi. Ker si s temi odlomki ne more bogve kaj koristiti, je očitno, da dela to iz zgolj hudobije in sovraštva do cerkve. Dobro bi bilo, da bi stranke pazile na to, da se zločinca zasači ter naznani pristojni oblastim.

Ij Umrli so v Ljubljani: Marija Friškovec, hči delavca, 15 mesecev. — Jernej Vrhovnik, hiralet, 83 let. — Koloman Reiter, prostak, 23 let. — Marijana Bonča, hiraletka, 44 let. — Josip Mrak, delavec, 66 let. — Marija Benčan, žena vpokojenega železniškega izprednika, 76 let.

Ij Sv. maša za Ant. Lampe bo v sredo jutraj ob 6. uri v Križankih.

Ij Na smrt obsojeni Rejc v zaporu. Ko so morilca svoje žene Rejca v petek po smrtni obsodbi odvedli nazaj v zapor, se je omečilo tisto Rejčevo trdo srce, ki je dopustilo, da je Rejc Vončini potem ko je vrgel rajnico v vodo, povedal, da je izginil tisti njegov pes, njegov h... č, kakor je nazival svojo rajno ženo. Poizvedeli smo, da je Rejc zdaj ves obupan, da obžaluje, kar je storil in da neprestano joče, kakor kako malo dete. Ni več tisti Rejc, ki je trdovratno še tajil, ko so že zlomili palico nad njim ljudski sodniki porotniki in priznal svoj zločin šele na prigovarjanje svojega zagovornika.

Ij Skrb za zgodovinske spomenike stare Ljubljane je od strani našega magistrata velika. V nedeljo zvečer je peljal nek gospod svojega triletnega sinčka mimo stolne cerkve, ravno ko so ljudje odhajali od šmarnic. Naenkrat obstane otrok in jokajoč zavpije. Kaj je bilo? Med stolno cerkvijo in škofijsko palačo je kanal s precej široko odprtino, v kateri je obtičala odtrglo noga. Težko in s strahom je izvelkel oče jakojočemu otroku nogo iz odprtine. Nabralo se je okoli vse polno ljudi in čule so se ogorčene opazke o mestnem magistratu. Sreča je bila, da se otroku ni ničesar zgodilo, a lahko bi se. Priporočamo magistratu, da tako luknjo iz starih, dobrih časov izkoplje ter jo spravi za mestni muzej. Drugokrat si bo potem vsaj mogel še kdo odraslih polomiti noge na ljubljanski cesti, in to je vendar nekaj znamenitega.

Ij Ponesrečena sestra zagrebskega kanonika Suka je v deželni zbornici umrla.

Ij Prehod čez Gruberjev kanal. V zadnjem času se čisto dogaja, da hodijo ljudje čez železniški most, ki vodi čez Gruberjev kanal. Tako početje je skrajno nevarno in so nezdgoe skoro neizogibne, zato svarimo občinstvo, naj nikar ne hodi čez železniški most.

Ij Včerajšnje hudourje je napravilo zlasti na Gorenjskem mnogo občutne škode. Visoko rž je vihar in dež povzročil in zmešal, da si ne bo mogla več pomagati. Ponekod je tudi toča napravila nekaj kvare.

Ij Med vojaki. V soboto zvečer je bila v neki gostilni na Radeckega cesti plesna veselica, kamor so prišli tudi trije topničarji in več vojakov 27. pešpolka. Nek artiljerist, ki ima navado, da vedno povzroča v gostilni prepri, je tudi tukaj to dosegel. Začel je rogoviliti in upiti, da mu je neka dekle rekla, da

ga boče za »uho počila«. V prepri so se umešavali tudi vojaki 27. pešpolka, nakar so topničarji skočili po orožje in le pozornosti službujočega policijskega stražnika se je zahvaliti, da ni prišlo do krvoprelitja. Le-ta je poklical vojaško patroljo, ki je dva topničarja odpeljala v vojašnico, najhujši ji je pa ušel skozi neka stranska vrata.

Ij Nesreča. Ko je v soboto zvečer trgovec Lovro Blaznik iz Starega trga trgal na svojem posestvu na Privozu bezgovo cvetje, se mu je na lestvi spodrsnilo ter je padel dva metra globoko. Pri tem si je zlomil levo nogo, levo roko pa izpahnil. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Ij Izpred ljubljanskega porotnega sodišča. V soboto je bil pred porotniki odgovorni urednik »Slovenskega Doma«, R. Pustoslemšek oproščen.

Ij Umrli je včeraj po daljši bolezni črkostavec gosp. J. Volek, tiskarne Bamberg, v dobi 22 let. Pogreb bo v torek popoldne ob 6. uri.

Ij Pozor pred agentom. Po deželi, posebno po Dolenjskem hodi neki Ivan Grebenc, bivši trg. sotrudnik, doma iz Rašice pri Vel. Laščah, in se izdaja za potnika trdke A. Rasberger, eksportna trgovina in zaloga godbenih avtomatov in gramofonov v Ljubljani, kateri je izvalil cenik in komisijsko knjižico. Imenovana trdka izjavlja, da Ivan Grebenc ni nje potnik in nima nobene pravice, prejemati naročila ali denar za njo.

Razne stvari.

Živimo li v letu 1910 ali 1913? Profesor David Lyon, ravnatelj znanstvenega muzeja, spojenega z velikim ameriškim vseučiliščem v Harvardu, trdi, da živimo v letu 1913, in ne v letu 1910. Trdi namreč, da je kralj Herod umrl leta 750. po rimskem štetju, a ne kot je splošno mnenje l. 753. Ker pa se je rodil Kristus leto pred Herodovo smrtjo, torej leta 749. od zgrajenja Rima, bi se morala začeti naša števna doba od tega časa. Profesor navaja za svojo trditve sledeče dokaze: Najnovejše preiskave so dognale, da je vladal Arhilej, sin Herodov do leta 759, obenem se pa tudi ve, da je vladal devet let, iz česar se more sklepati, da je zasedel prestol leta 750. Kakor znano, je Herod razdelil na smrtni postelji svoje kraljestvo med svoja dva sinova. Dognano pa je, da je Antipas, drugi sin Herodov vladal do leta 792, in našli so se dokumenti, ki dokazujejo, da je vladal 42 let. To bi bil torej dokaz, da se je Kristus rodil leta 749. in da mi živimo danes v letu 1913, in ne v letu 1910. Tako poroča angleška »Daily Mail«.

Grozen zločin na ulici v Benetkah. V soboto, dne 21. maja, se je zgodil v Benetkah zločin, ki je povzročil mnogo razburjenja med prebivalstvom. Umrjen je bil veletržec Stucky, ki je bil zelo priljubljena in popularna oseba. Šel je s svojim sinom na železniško postajo, da bi odpotovala v bližnji Postogruavo, kjer ga je čakala družina. Ko je šel sin kupiti vozne listke, je na pragu pred postajo skočil k Stuckyju nek človek in mu prerazil vrat, predno se je mogel braniti. Okrvavljen se je zgrudil na tla. Prenesli so ga v kolodvor, kjer je v prisotnosti sina umrl čez nekoliko trenutkov. Morilec je bežal z okrvavljenjo britvijo po ulicah. Nihče se ga ni upal ustaviti, ker se je vsakdo bal, da ga ne bi napadel. Končno sta vrgla dva orožnika preko njega vrv ter ga tako razorožila. Zločinec je neki Bruniera, 33 let star delavec, ki je bil pri Stuckyju uslužben in je dobil ob priliki neke nezgode zavarovalnino, ki se mu je zdel premajhna. Zato se je hotel maščevati. Občinstvo je hotelo morilca linčati.

Belgrad in Zagreb. Glasom ljudskega štetja iz leta 1900 je imel Zagreb 61.000, Belgrad 69.000 prebivalcev. Od onega časa se je prebivalstvo v obeh mestih pomnožilo, ali v Zagrebu razmeroma bolj nego v Belemgradu, tako, da imata Zagreb in Belgrad danes vsak okoli 78.000 prebivalcev. Ljudsko štetje, ki se bo vršilo letos, prinese povsem točne podatke.

Razburljiva vožnja z zrakoplovom. London, 1. junija. Kakor se iz New-Yorka poroča, bi kmalu zrakoplov, v katerem je bil profesor Lodd in trije njegovi prijatelji, povozil brzovlak. Vsled neke poškodbe se je nenadno spustil zrakoplov proti zemlji v bližini Springfielda. Padel je na železniško progo, na kateri je drvil z vso brzino brzovlak. Nenadoma se je zrakoplov zopet dvignil nekoliko metrov na doslej še nepojasnen način in v istem trenutku je zdrdral pod njim vlak v daljino. Par sekund pozneje pa je padel zrakoplov na tla nekoliko metrov od proge.

Ekspedicija na južni tečaj je te dni na ladji »Terra Nova« odplula iz Londona. Vodi jo kapitan Scott, ki se je še-le lani povrnil z enake ekspedicije; spremlja ga tudi soproga.

Kopaljšče Podčrbrad je istoimenska mestna občina od kneza Hohenlohe-Schillingsfürst kupila za 600.000 kron.

Telefonska in brzojavna poročila.

LAŠKO ŠIROKOSTENJE.

Cres, 6. junija. Tukaj se je včeraj skupščina istrske družbe sv. Cirila in Metoda ob udeležbi več tisočev Hrvatov izvršila čisto mirno. Lahki, ki so preje zelo vpili, so bili popolnoma mirno.

TURŠKI PRESTOLONASLEDNIK NA DUNAJU.

Dunaj, 6. junija. Cesar je vrnil danes turškemu prestolonasledniku včerajšnji obisk. Bil je pri turškem prestolonasledniku pol ure. Včeraj je turškega prestolonaslednika obiskal zunanji minister.

Dunaj, 6. junija. Prestolonaslednik Fran Ferdinand je bil pri turškem prestolonasledniku štiri ure. V četrtek se pripelje turški prestolonaslednik v Belgrad, kjer ga sprejmeta srbski kralj in srbski prestolonaslednik, ki spremlja turškega prestolonaslednika do srbske meje.

PRESTOLONASLEDNIK FRAN FERDINAND V SARAJEVU.

Sarajevo, 6. junija. Tu se govori, da pride prestolonaslednik Fran Ferdinand k otvoritvi bosanskega sabora. Vzdržuje se ta govorica vsled tega, ker mesto še ne da podreti za cesarjev obisk postavljenih tribun.

STRELA UBILA DEKLICO.

Trst, 6. junija. Včeraj ob priliki opoldanske nevihte tresčila je strela v 16letno kmečko deklico iz okolice, Marjijo Križmanič, ko se je iz mesta, kamor je bila šla z mlekom, vračala domov. Ubilo jo je takoj.

LAŠKI NORCI.

Rim, 6. junija. Znani harlekin, Ricciotti Garibaldi, ki živi od »slave« svojega očeta, znanega generala 1000 capinov, je poslal laški vladi manifest, v katerem jo hujska zoper »starega sovražnika«, Avstrijo, ki noče dati Lahom na ljubo irendenti fakultete v Trstu. Sploh irendentovsko gibanje čedalje bolj narašča, ker ga natiho neti vlada sama.

TENDENCIJOZNE IZMIŠLJOTINE.

Belgrad, 6. junija. Uradno se javlja, da se je »Dnevni List« izmislil zlobno za namenom vladi napravljati neprijetnosti, da bo Avstrija v najkrajšem času zopet zasedla Sandžak Novi Pazar in da temu Rusija in Turčija ne bodeta ugovarjali.

Carigrad, 6. junija. Uradno se demantira, da bi bila deputacija iz Novega Pazara v Sarajevu prosit avstrijskega cesarja za aneksijo.

GROŽNJE GRŠKEMU KRALJU.

Rim, 6. junija. Grški kralj ostane tu dva do tri dni. Kraljevi zaupniki so naznanili kralju, da hočejo narodni grški krogi preprečiti kraljevo izkrcanje v Pireju, ako ne prinese seboj dovoljenja vlevlasti za aneksijo Krete.

TURŠKE PRIPRAVE RADI KRETE.

Carigrad, 6. junija. Turški listi pišejo, da bi nobena moč na svetu ne mogla rešiti Grško maščevanja Turčije, ako bi Grška Kreta anektirala. V Mali Aziji se nabirajo prostovoljci. Rezervisti iz l. 1907. so poklicani pod orožje. V Monastiru je bil velik protestni shod radi Krete. Po shodu se je župan prvi vpisal kot prostovoljec.

VELIK POTRES NA KUBI.

New-York, 6. junija. V soboto je v Santiago de Cuba velik potres uničil več hiš. Mnogo oseb je ubitih. Prebivalstvo je vsled strahu pobegnilo iz mesta.

NEMIRI NA KITAJSKEM.

Pekin, 6. junija. Nad Sangajem in Nankingom je proglašen vojni sod. V Sangaju je koncentriranih 20.000 kitajskih vojakov. Mesto je polno sumljivih ljudi, ki se proti tujcem jako sovražno obnašajo. Položaj je kritičen.

NEURJE NA NEMŠKEM.

Berolin, 6. junija. Iz raznih krajev Nemčije poročajo, da je ponekod predvčeršnjim in včeraj toča vso žetev popolnoma uničila. Strele so užgale na raznih krajih.

Štajerske novice.

š Zamorec se pere — namreč hofrat Ploj. Objavil je najpreje v »Slovenskem Narodu« (!), potem pa še v svoji »Slogi« odprto pismo »Slovencu«, v katerem se dolgovežno in dolgočasno ter zelo konfuzno poizkuša zagovarjati radi svojega glasovanja v

finančnem odseku v prilog in na ljubo tistemu finančnemu ministru Bilinskemu, ki zahteva davek na vino. Gospod hofrat pravi, da je davek na vino itak pokopan. Res pa je, da finančni minister Bilinski še danes vzdržuje zahtevo novega vinskih davek in da se je le zahvaliti odločnemu nastopu resnih strank in vestnih, poštenih zastopnikov vinorodnih krajev, osobito tudi »Slovenskega kluba«, da trenutno novi vinski davek nima veliko upanja, da bi prodrl. Gotovo pa je, da če bi finančni minister Bilinski imel samo take nasprotnike, kakor je dvorni svetnik Ploj, potem bi bil novi vinski davek že davno pod streho. Da je glasoval z vlado dvorni svetnik sam priznava v svojem »odprtem pismu« in to je glavna stvar. Če pa pravi, da je laž, da je on predlagal, naj gredo poslanci »Slovenske Unije« pri glasovanju o Rennerjevem predlogu iz odseka vun, mi nasprotno popolnoma vzdržujemo, kar smo trdili in imamo za to dovolj prič. Sedaj naj pa svet sam izprevidi, kje je neresnica. Tudi iz »odprtega pisma« gospoda hofrata vsakdo izprevidi, da je gospod hofrat s svojim obnašanjem pomagal samo vladi in še posebej finančnemu ministru Bilinskemu, tistemu Bilinskemu, ki še vedno vzdržuje zahtevo novega vinskih davek. Hofrat dr. Ploj se v svojem »odprtem pismu« zaletava v osebo vrlega poslanca dr. Korošca in se dela kakor da bi naša kritika hofratovega javnega delovanja izvirala iz osebne mržnje dr. Korošca. To je največja predrznost od gospoda hofrata, ki dobro vé, da njega, t. j. gospoda hofrata, ne mara ogromna večina njegovih lastnih volivcev, od katerih je na znani način dobil leta 1907. svoj državnozborni mandat. Pozivljamo gospoda hofrata, naj se podvrže novi volitvi in potem bo vsak izprevidel, ali ima dr. Ploj pravico bitti še državni poslanec ali ne.

š Naskok nemških turnerjev na št. Ilj. Prihodno nedeljo, dne 12. junija bo zveza nemških telovadnih društev priredila v št. Ilju veliko hujskajočo turnarsko vsenemško slavnost. Povzročitelj cele komedije je iz rajha privandran protestant Ewald Hempel, lastnik »Zirknitzhofa«, kjer se opravlja sedaj redno protestantovsko bogoslužje. Ta losvonromovec ima zelo tesne zveze z eksekutorji, ki so postali že redni obiskovalci Hemplove vile. Dasi ravno mu Südmarka venomer takorekoč s škafom siplje svoje marke, vendar mu cesarske oblasti teden za tednom napovedujejo rubežen. Ko je sila največja, pa priskoči na pomoč — Südmarka. In ta mož hoče v svoji losvonromovski vsenemški navdušenosti z armado nemških turnerjev okupirati slovenski št. Ilj. Govori se, da bo prišlo nad 4000 turnerjev in članov nemških bojnih društev ta dan v št. Ilj. Domači predrzneži že tudi pretijo šentiljskim Slovincem: »Das windische Hetzbau wird zertrümmert; die Windischen zum Boden geschmettert!« Slovinci so pri oblastvih storili potrebne korake, da se zabranijo napadi na Slovence in njih posest. Nemci ne morejo preboleti, da jim pri volitvi župana sreča ni bila mila. Najboljše naše odorno delo bo, če se ustanovi za št. Ilj in okolico podružnica »Slovenske Straže«.

š Volivni boj na Spodnjem Štajerskem. Za izpraznjeni Ježovnikov državnozborni mandat se je pričela volivna borba. Liberalci so jo otvorili z ostudnim dejanskim napadom na člana naše stranke. Ker pridobiva naša stranka dan za dnevom vedno več tal in novih pristašev, ko rase njen ugled in njena moč vedno višje, si liberalci ne vedo več pomagati. Kandidatura dr. Verstovška je bila na nedeljskih shodih povsod navdušeno sprejeta. V Legnu pri Slov. gradu se je zbralo veliko število kmečkih volivcev k volivnemu zborovanju. Predsednikom je bil izvoljen gospod Vaukan iz Šmartna. Program je razvijal kandidat dr. Verstovšek. Govorila sta še in Verstovškovo kandidaturu priporočala g. Rotovnik in nadžupnik č. g. Lenart. Volivci so kandidata navdušeno pozdravljali.

š Novice iz Maribora. Novoizvoljeni in od cesarja potrjeni mariborski župan dr. H. Schmiederer bo v torek dne 7. junija ob navzočnosti občinskih svetnikov podal slovensko obljubo v roke novega okrajnega glavarja pl. Schleusenburga. — Občinski svet ima nato v sredo dne 8. junija javno sejo. — Mariborski nemški nacionalni buršaki in drugi taki paglavci ne poznajo prav nobene omike. Ob večerih stojijo celo nemški sedmo- in osmošolci in z rudečo ter modro kredo pišejo po stenah izraze svoje kulture. Vsak hip ti zagleda oko na vidnih mestih po hišah Slovencev in cerkvenih zidovih: »Heil und Sieg, die Windischen auf den Strick«, »Los von Rom«, »Deutschland heil« itd. Nemški buršaki tudi ob večerih slobod-

no in nemoteno napadajo po stranskih ulicah mirne Slovence. Germanija bodi ponosna na svoje sinove!

š Imenovanje. Za štajerskega deželnega zdravstvenega nadzornika je imenovan g. Ludevít Brežina, dosedanjí višji okrajni zdravnik

š Porotne obravnave v Mariboru se začnejo dne 13. junija. Vrstile se bodo po sledečem redu: dne 13. junija Franc Stampfer, posilstvo in telesna poškodba. Marija Kašovic, požig. Dne 14. junija Jos. Horvat, uboj. Dne 15. junija Anton Stois, ponarejanje denarja. Dne 16. junija Miha Pack, posilstvo. Dne 17. junija Simon Malli in Ana Malli goljufija in požig.

š Za načelnika okrajnega zastopa v Ljutomeru je izvoljen g. Josip Rajh st. iz Mote, ki je zvest pristaš S. L. S., njegovim namestnikom pa Ant. Misja. Nemci se togote jeze, ker Slovenci niso hoteli brezpogojno glasovati za Nemca Thurna kot načelnikovega namestnika. Če so kje Nemci v večini, nikdar in nikoli ne dajo slovenski manjšini mandata. Le Slovenci naj bi poznali dvojno mero! Slava vrlim Muropljcem-Ljutomerčanom!

š Dvojni samoumor v vlak. S sobotnim jutranjim brzovlakom sta se peljala iz Gradca na Ogrsko nek gospod in gospa. V kupeju II. razreda je bila še neka druga tuja gospa. Ko je vlak odšel mimo postaje Laznice, je prosil omenjeni gospod tukjo, naj odide za trenotek na hodnik. Ko je odšla, je začula v kupeju dva hitra strela, nakar se je vrnila nazaj. Nudil se ji je grozen prizor. Gospod in gospa sta ležala na tleh vsa v krvi. Potegnili je za vrv, da se je ustavil vlak. Navzoči zdravnik dr. Miglitz, ki je prihitel h kupeju z ostalimi potniki, je konstatiral pri obeh smrt. Iz legitimacije, ki jo je imel pri sebi gospod, se je dognalo, da je poročnik 11. ulanskega polka E. Köves pl. Köveshaza. Pri njem so našli dva pisma, naslovljena v Budimpešto, večjo vsoto denarja in vozni listek v Reko. Konstatiralo se je, da sta prenočila v nekem hotelu v Gradcu, kjer ju je potem na kolodvoru opazil nek sprevednik v zelo razburjenem pogovoru. Vzrok samoumora ni znan. Ustreljena gospa je leta 1881. rojena soproga ogrskega nadžupanijskega tajnika Ilona pl. Z a v o d y.

TRZNE CENE

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 6. junija.

Pšenica za okt. 1910	9.46
Rž za okt. 1910	7.20
Oves za oktober 1910	6.88
Koruza za jul. 1910	5.56
Koruza za okt. 1910	5.81

Efektiv: —.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dni	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
4	9. zveč.	730.0	18.1	sl. szah.	pol. obl.	
5	7. zjut.	729.0	14.0	sl. jvzh.	jasno	0.3
	2. pop.	726.5	25.9	p. m. vzh.	pol. obl.	
5	9. zveč.	728.7	14.2	sl. szah.	oblačno	
6	7. zjut.	728.7	14.8	brezvetr.	»	24.2
	2. pop.	728.8	21.2	sl. jug	dež	

Srednja predvčerajsnja temp. 17.1°, norm. 16.4.

Srednja včerajsnja temp. 18.0°, norm. 16.6°.

Včera popoldne močna nevihta.

1637 Zahvala.

Ob prerani smrti nikdar zabne soproge

Ane Kralič

izreka prav iskreno zahvalo prečastiti duhovščini in gg. oo. frančiškanom, vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, ki so se pogreba udeležili in drago pokojnico spremlili k zadnjemu počitku. Bog plačaj!

V Ljubljani, dne 6. junija 1910.

Ivan Kralič, soprogo.

1639 Proda se **VILA** 3-1

kje pove uprava.

Za stalno delo sprejemem

2 krojaška pomočnika

Andrej Kržišnik, krojaški mojster v Železnikih štev. 2. 1596 6-1

1632 + 1-1

Društvo tiskarjev na Kranjskem naznanja žalostno vest, da je njega večletni član, gospod

Anton Volek

črkostavec

včera ob 2. uri popoldne po dolgi bolezni umrl. Pogreb dragega člana bo jutri, dne 7. junija t. l. ob 6. uri popoldne iz hiše Dunajska cesta št. 19 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 6. junija 1910.

Bodi mu ohranjen časten spomin!

Zlato svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Seydlin

izdelovatelj

Ljubljana, Spital-Stritar, ul. 1

Učenec

kateri je dovršil vsaj ljudsko šolo, krepke rasti, se sprejme v trgovino z mešanim blagom **Antona Zurca** v Črnomlju. 1630 2-1

Učenec

iz boljše rodbine in ki je dovršil vsaj nekaj gimnazijskih razredov sprejme se takoj v drogeriji **Antona Kanc-a**, Ljubljana Židovska ulica št. 1. 4-1

Ugodna prilika! — Obrtniki pozor!

Staroznana, obcestna **gostilna** na prometnem prijaznem solnčnem kraju v trgu na Gorenjskem, zraven pripadajoče veliko **gospodarsko poslopje** s staro kovačnico in hlevom se **odda v najem** eventualno nekaj **proda** vsled drugega opravila. Lega obeh poslopij je lepa; ležita tik velike ceste, zelo pripravno za večje podjetje, tudi več obrtov kot kovača, kleparja, krojača, mizarja, mesarja, voznika, kolarja, sedlarja in enake samostojne obrtnike. Naslov pove iz prijaznosti 1576 uprava »Slovenca«. 4-1

1638 +

Sorodnikom, prijateljem in znanec naznanjam v svojem in svoje družine imenu, da je naša preljuba hčerka

Marica

dne 4. junija, v starosti 4 pol leta, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb v ponedeljek 6. junija ob pol 4. uri popoldne iz deželne bolnice.

V Ljubljani, dne 6. junija 1910.

Neveste, ženini, gospodinje in gospodarji!

Anton Šarc

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 8

hoče svojo zalogo radi preselitve svojetrgovine zmanjšati in prodaja perilo, platno, vezenje, sploh vse v to stroko spadajoče predmete

po izdatno znižanih cenah.

Lično in solidno, doma izdelano perilo je iz najtrpežnejšega blaga in si ga lahko vsak ogleda, ne da bi bil prisiljen kaj kupiti.

K obilnemu posetu vabi vljudno 1571

A. Šarc, So. Petra cesta štev. 8.

1441

Koncerti

slov. filharmonije

se vrše **vsaki dan**

v hotelu »Tivoli«.

Začetek ob nedeljah in praznikih ob 1/2 10. uri dop., ob 3. uri pop. in ob 7. uri zvečer. Ob delavnikih ob 3. uri pop. in ob 7. uri zv.

Vstop vedno prost.

Išče se dekle

poštenih staršev, ki zna šivati, nekoliko kuhati in ima veselje do postrežbe v gostilni na deželi na Gorenjskem. Nastop službe lahko takoj po dogovoru. — Naslov se izve pri upravnistvu »Slovenca«. 1577

Odvetniška pisarna dr. IVANA BEN-KOVIČA v Celju sprejme

stenografa

ali

stenografinjo.

Znanje strojepisja potrebno. Nastop takoj. 1631 Plača po dogovoru. 3-1

Zahvala.

Vsem, ki so mi izrazili ob smrti nepozabne hčerke

Marice

sožalje in jo spremili k zadnjemu počitku izrekam v svojem in svoje družine imenu najpristnejšo zahvalo.

Bog plačaj!

Adolf Sadar, mestni učitelj.

Usojam si vljudno opozarjati, da sem prevzel glavno zastopstvo 1618

Prve Češke življenske zavarovalnice

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno vsakovrstna posojila in kredite: kakor trgovske, stavbene, hipotekarne, uradniške in menične.

Leo Franke, Ljubljana, pisarna Kongresni trg 6, I. nadst.

Oblastv. autorizirani, preizkušeni in zapriseženi

geometer Josip Lisec

bo odprl svojo pisarno s 1. avgustom v Ljubljani, Sodnijska ulica štev. 3.

Do tje stanuje in prevzema naročila v hotelu „Južni kolodvor“ I. nadstropje, soba štev. 8.

Vedno in v vsaki množini je dobiti:

**Zarezano strešno opeko prve vrste, z jamstvom za nje
trpežnost skozi pet let in opeko za zid**

iz lastne nove, moderno opremljene parne opekarne na Viču pri Ljubljani, dalje stavbni kamen za zidanje iz doma-
čega kamenoloma v Podpeči, pri

L. Knez-u v Ljubljani.

N. F. Schaffer

nadzornik c. kr. državne
železnice v Beljaku prosi,
da se mu določi 11 ška-
telj tako izbornu učinku-
jočih 3281

Salmijakovih pastil

(kašelj, lajšajočih, slez razkrajajočih)

lekarja Piccoli v Ljub-
ljani, c. in kr. dvornega
založnika, papeževega
dvornega založnika. Ena
škatljica 20 vin., 11 ška-
telj 2 kroni. Naročila po
povzetju.

Pozor kolesarji!

Močna kolesa od K 100—
naprej.

Finejše vrste od K 150—
naprej.

znana kot najfinejša z naj-
lažjim tekom.

Glavna zaloga „Puchovih“ koles
Fr. Cuden, trgovec v Ljubljani.

1011 Ceniki zastoj in poštne prosti. (1)

Ustna voda „Euodin“

Specialiteta za kadičce.

Glavna zaloga:

Lekarna Ub. pl. Trnkozoy v Ljubljani
3427 Cena K 2.— 52—1

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, slad-
korju in kavi; kri, moč, zdravje do-
sežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak
3601 knjižico brezplačno

v lekarni Trnkozoy zraven rotovža v Ljubljani
ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Knjižgoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjižgoveških del.

Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig

za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i. t. d.

Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu
izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

Glavno zastopstvo

THE REX Co.

Ljubljana

Selenburgova ulica šte. 7

ima vedno v zalogi

pisalne stroje

L. C. Smith & Bros.

pisalne mize

in drugo pisarn. pohištvo,

**vse potrebščine za
pisalne stroje,**

razmnoževalne aparate

ter
vsakovrstnega papirja.

Telefon št. 38.

Sprejme se

blagajničarka

1622 v kavarno »Austria«. 2—1

**Opustitev
trgovine!**

L. Grobelnik v Ljubljani

Pred škofijo

naznanja, da prodaja

Pred škofijo

**radi opustitve svoje manufakturne trgovine
vso zalogo po nenavadno znižanih cenah.**

Sukna za moške obleke nad 1000 vzorcev v vseh
kakovostih, blago za ženske obleke iz volne, batista,
kretona. — Bele in črne svile. Preproge, zavese,
posteljne garniture, odeje. Sifoni in platno. Na-
mizno perilo. Rute.

Pozor! Nihče naj ne zamudi redke prilike, lepo
in dobro blago resnično ceno kupiti!

= Krojačem večje partije sukna in podlog posebno ugodno. =